

Tale ved Mindestenen 2023

1

Jeg vil begynde med at citere 1.vers fra digtet "The Shipwreck", på dansk: "Forliset" fra 1863, af den amerikanske forfatterinde, Emily Dickinson:

"Glee! The great storm is over!

Four have recovered the land;

Forty gone down together

Into the boiling sand."

Altså:

"Jubel! Den voldsomme storm er ovre!

Fire mand blev reddet i land;

Fyrre gik ned sammen

Ned i det kogende sand".

Og digteren fortsætter i de næste vers med at bede kirkeklokkerne ringe: både som tak for at nogle dog kom i land, men først og fremmest at ringe for de døde – for deres elskede sjæle, - for brudgom, nabo og ven.

For hvordan skal man fortælle, hvad der skete? - spørger digteren.

Når døden en vinteraften kommer og banker på døren til det lille hjem og børnene uforstående spørger om de fyrre, - om de dog aldrig vil komme igen?

Men så spreder tavsheden sig, og fortælleren får blanke øjne, - ørnene spørger ikke mere – for kun bølgerne har et svar.

2

Emily Dickinsons digt om forliset kunne udmærket være foregået herude ved Vestkysten.

I perioden fra 1850 til 1926 strandede næsten 4000 skibe her ved kysten.

Navne som Fjaltring, Ferring, Bovbjerg, Thorsminde og Fjand har for søfolk dengang haft en uheldsvanger, alvorlig klang, som vi ikke forstår i dag, hvor

mange mest forbinder navnene med sommerferie og badegæster, med sol, lys og varme.

Havet herude er jo både en livskilde, men det er også en dødsragt.

Og særligt Vesterhavet og klitterne syd for os her er en kæmpemæssig kirkegård.

Og derfor vi er samlet her i dag

For at mindes alle omkomne på havet, - men for særligt at mindes Sct. George´ og Defence´ forlis, juleaften og juledag 1811.

Dengang var det ikke, som i digtet, kun 4 som blev reddet og 40 som gik ned.

Men 1300 mand omkom og kun 17 overlevede.

Det var frygtelig tragedie.

En blanding af forskellige ulykkelige omstændigheder: En voldsom orkan, der varer flere dage, skibenes tilstand, hvor Sct. George sejlede med nødror, - Vestkystens farlighed, og at der dengang intet redningsvæsen var.

3

Så lad os i dag først tænke på de mange druknede fra Sct. George og Defence.

De kendte risikoen, de var marinere, soldater i krig, de gjorde deres pligt, men ingen af dem vi mindes i dag, regnede jo med, at de skulle dø på denne rejse.

Måske håbede oprindeligt på at kunne nå hjem til familien England mellem jul og nytår.

Sådan gik det ikke. Den voldsomme orkan presser skibene nærmere kysten.

Kom man først syd for Bovbjerg uden at være langt ude i Nordsøen, så vidste alle, hvad der ventede: At på et tidspunkt så ville det være umuligt at vende skibene nordover og komme fri.

--

Så strander både Defence og Sct. George.

Og de har kæmpet. Vi har beretninger om mange hundrede mand samlet på skibenes øverste dæk.

Mens brodsøer, - bjerge af vand på mange hundrede tons vælter ind over skibene, - kanoner der river sig løs og knuser mændene til døde.

Storset alle mænd, de få kvinder og børn havner i det Emily Dickinson, kalder, "the boiling sand."

--

Og lad os dernæst tænke på de 17, som blev reddet. De har klamret sig til vraggods og forsøgt at sure sig fast.

Flere af de overlevende beretter om, at de var 20 på en flåde, men kun 3 eller 4 nåede forkomne og halvdøde i land.

De som blev reddet, oplevede et mirakel – at bevare livet, at komme op af dødsriget og at blive plejet, passet og taget godt imod.

Og til sidst at kunne vende hjem til England. Men resten af deres dage har de skullet leve med både velsignelsen, men måske byrden ved at have overlevet.

--

Og til sidst må vi også mindes og tænke den lokalbefolkning, der levede før os herude.

Som af bitter erfaring har vidst, hvilken kraft Vesterhavet er.

De var vant til strandinger og vraggods og at der kom et lig eller to ind.

Men det de overværede i julen 1811, på stranden syd for Bovbjerg og på stranden lige herude, har nok kunnet ryste selv den mest stovte vesttjude.

Men de lokales indsats, for at redde de overlevende gør indtryk.

Selvom de engelske søfolk var fjender, så blev de taget ind, fik varme, tørt tøj, brændevin og mad.

Et udtryk for gæstfrihed og gammel kristen moral, hvor en mand nok er min fjende, men først og fremmest min næste.

4

Og det er jo derfor vi samles her.

For at vise de døde respekt.

Ved at fortælle historien og tænke på dem, så prøver vi at give dem fra Sct. George og Defence,

- ja at give alle, som er omkommet på havet lidt af den værdighed og omsorg, som ethvert menneske har krav på, men som de ikke fik, da de forsvandt i bølgerne.

--

Vi vil nu lægge en krans og således mindes sige dem og sige dem tak.

Og samtidigt lader vore tanker gå til enhver, der har mistet et elsket menneske til havet.